

PÍSEMNICTVÍ LATINSKÉ

Od 10. století slouží našim kulturním potřebám i písemnictví latinské. Jeho čtenář byli až do 13. století převážně duchovní; uvážíme-li však, jak důležité postavení zaujímaly v životě středověkého člověka církve a náboženství, je samozřejmé, že se v rámci této literatury, určené duchovním a obírající se náboženskými otázkami, řešily nejednou základní otázky veškerého kulturního i politického života.

Latinská literatura až do konce 11. století měla v podstatě stejnou tematiku jako literatura staroslověnská, proti staroslověnštině u nás však počala zabírat navíc i oblast administrativně právní. Problém, kterým se latinská literatura v 10. i 11. století hojně zabývala, byla otázka poměru staroslověnského a latinského obřadu.

V popředí tvorby po celé 10. a 11. století byly legendy. V jejich vývoji můžeme sledovat, jak se ze světcova života (jaký představovaly nejstarší staroslověnské legendy vzniklé na naší půdě) postupně vyvíjela typická středověká legenda. Pro tuto naši legendistickou literaturu jsou dále příznačné prvky, které nasvědčují tomu, že tato produkce aspoň zčásti počítala s tím, že ji duchovní zprostředkují lidu.

V pozdějším vývoji se k legendám přidružují práce kronikářské, v nichž se objevují po prvé i ohlasy lidové slovesnosti, a dále pak pokusy o liturgické drama a duchovní lyrika.

UMUČENÍ SVATÉ LUDMILY

(Fuit in provincia Bohemorum)

Legenda tato, začínající slovy *Byl v zemi české* (Fuit in provincia Bohemorum), je z prvních literárních skladeb, jež byly u nás sepsány latinsky, ale byla inspirována legendou staroslověnskou. Vznikla nepochybně ještě v 10. století; příznačné je zejména to, že v ní nejsou popisovány zázraky – byla složena totiž v době poměrně blízké událostem, o nichž vypravuje. Autor věnuje značnou pozornost posloupnosti českých knížat a jejich věku. O životě Ludmilině podává jen málo určitých zpráv, její ctnosti jsou vylíčeny schematicky a obraty vzatými většinou z Písma, obšírněji je popsána jen její smrt. Vypravování legendy je věcné a prosté, stejný je i sloh skladby. Celkem má ráz vypravování historického a po té stránce se blíží staroslověnským Životům Konstantina, Metoděje i Václava.

Breviře užívaly této legendy jako čtení o svátku sv. Ludmily často až do 16. století.

1. Byl v zemi české jeden kníže, jménem Bořivoj, žijící i tehdy ještě v obyčejích pohanských, a vzal si za manželku z jiné země dceru knížete Slavibora, jménem Ludmilu. Ta, když byla ještě mladičká, obětovala modlám a často velmi zaníceně se oddávala jejich uctívání. Když tak oba žili pospolu, z božího pokynu a 5 a přání přivedeni k lítosti, přijali očištění svatým křtem a s nimi zároveň je přijal i jejich poddaný lid.
2. Narodili se jim pak tři synové a tři dcery, a od toho dne, kdy přijali